

ЗАМАН

Газета издається на балкарском языке с 1924 года

Интернет-версия: gazeta.zamankbr.ruКЪАБАРТЫ-МАЛКЪАР РЕСПУБЛИКАНЫ
ПАРЛАМЕНТИНИ ЭМ ПРАВИТЕЛЬСТВОСУНУ ГАЗЕТИ

ВРЕМЯ

ГАЗЕТА ПАРЛАМЕНТА И ПРАВИТЕЛЬСТВА
КАБАРДИНО-БАЛКАРСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

КЪАЙГЪЫРЫУ

Владимир Путин жаралы аскерчилени жокълагъанды

Россей Федерацияны Президенти **Владимир Путин**, Къоруулау министрствону П.В. Мандрыка атлы Баш аскер клиникалы госпиталына барып, жаралы болгъан аскерчилени жокълагъанды. Аны биргесине Россейни къоруулау министри **Сергей Шойгу** айланганды.

КъМР-ни Башчысы **Казбек Коков** Президентни госпитальда аскерчиле бла тубешиулерини юсюнден кесини телеграм-каналында билдиргенди. «Владимир Владимирович тубешген аскерчилени ичинде бизни жерлешибиз да барды. Дмитрий тасхачыды, энчи аскер операцияны бардыргъан кезиуде ауур жара алгъанды. Ол, жаралы болуп тургъанына да къарамай, Президентге тилегин айтханды,

аскерде андан ары къуллукъ этерге суюгенин билдиргенди», - деп айтылады КъМР-ни Башчысыны билдириунде.

«Адамла къырал саугъала аллыкъбыз деп сагъыш да этмегенлей, кеслерини саулукъларына, жанларына да къоркъмай, Донбассда сабийле ючюн, Россей ючюн кюрешедиле. Ала барысы да жигитледиле! Кертиси да алайды, аланы жанларына къоркъуу хар кюн сайын да барды, аны ала билген да этедиле. Ма аны ючюн алагъа жигитлегеча къараргъа керекди», - дегенди Владимир Путин Къырал советни Президиумуну жыйлыуун бардыргъанда, деп билдиреди КъМР-ни Башчысыны бла Правительство суну пресс-службасы.

КЕНГЕШ

Казбек Коков РФ-ни субъектлерини башчыларыны советини жыйылыууна къатышханды

Тюнене Москвада КъМР-ни Башчысы **Казбек Коков** Россей Федерацияны субъектлерини башчыларыны Россейни МИД-инде советини жыйылыууна къатышханды.

Кенгеш РФ-ни тыш къыралла бла ишлерини министри **Сергей Лавров** башчылыгында бардырылгъанды. Анда сёз регионланы бла жамауат биригиулени араларында байламлыкъланы юслеринден баргъанды. Жыйылгъанланы алларын да сёлеше, Сергей Лавров былай белгилегенди: «АБШ эмда аны мыртазакълары Россейни айныуун тыяр ючюн бир затдан да артха турмагъанларын барыбыз да керюп турабыз. Аны ючюн ала бир жанлы экономика санкцияладан башлап ётюрюк хапарланы не къадар кенг жайыууа дери – билген амалларын аямайдыла. Западны кеп къыралларында Россейге кир жагъуу кюч ала барады, анга уа, жарсыууа, талай къыралны башчылары жакъ басадыла. Ма аллай болумлада Президентибиз В.В.Путинни

тыш политикасын битеу халкъ дурус кёрени, Россейни баш политика кючлерини, баш жамауат эмда предприниматель биригиулени аны жанлы болгъанлары артыкъда магъаналыды. Биз россейли регионланы барысындан да аллай тутхучлукъну сезе-

биз. Къыралда тюз акъыллы, патриот ниетли битеу кючле да биригедиле»..

Советни ишини юсюнден хапарлай, Казбек Коков кесини телеграм-каналындан былай жазгъанды: «Совет 2003 жылда къуралгъанды. Мен а аны къауумунда 2021

жылдан бери ишлейме. Россейни Тыш къыралла бла ишлерини министрствосундагы советни мураты – РФ-ни субъектлерини Россейни сейирлерин жалчытыууа къатышыуларын бютюн хайырлы этиудю. Бизге къажуу бурулгъан къыралла жама-

уатыбызда айырылыуу къуаргъа итинедиле. Экинчи дуня урушну тарыхын жангыдан жазуу, Совет Союзну бла аны битеу халкъларыны фашизмни ууатыууа салгъан къыйынларын энш этюу, нацистлени кюйсюз ишлерин жашырыргъа кюрешиу дегенча ишле да ма ол мурат бла этиледиле. Санкцияла бла бир заманда да болмагъанча уллу къысыуу къатышты. Алай Россейни жамауаты Президентибиз Владимир Владимирович Путинни тегерегинде бютюн бек бирикгенди», - деп айтылады республиканы Башчысыны билдириунде.

«Къырал башчыны оноулары бизни инсанларыбыздан ыразылыкъ тапхандыла, Россейни сейирлерин Западны аскер сугъанаклыкъ этиунден къоруулау а бизни барыбызны да баш борчубузду», - деп чертгенди Казбек Коков.

КъМР-ни Башчысыны бла
Правительство суну
пресс-службасы.

АХЫР КЪОНГУРОУ

3 бет

«Ата журтубузну
керти патриотларын
юйретесиз»

Кёрмюч

12 бет

Ышандыргъан
ал атламла

СЮЗЮУ

Шёндюгюлю эпидемия болумла бла байламлы соруулагъа къаралгъанды

Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысы **Казбек Коков** Москвада бардырылган кенгешге видеоконференцсвязь амал бла къатышханды. Анда Шимал-Кавказ федерал округну регионларында жашаганланы санитар-эпидемиология болумларыны соруулары сюзюлгендиле. Жыйылыу РФ-ни Президентини СКФО-да толу эркинликке келечиси **Юрий Чайканы** эм Роспотребнадзорну башчысы **Анна Попованы** башчылыкларында ётгенди.

Шёндюгюлю эпидемия болум бла байламлы

халны юсюнден округну учрежденияларыны таматалары айтхандыла. Кенгешни чеклеринде эпидемиология надзорлукъну къурау соруулагъа, дагыда Шимал-Кавказ федерал округда профилактика эм эпидемиягъа къажу амаллары бардырыуа эс бурулгъанды.

Къабарты-Малкъар Республикадан кенгешге КъМР-ни Правительствосуну Председателини орунбасары **Марат Хубиев** эм Роспотребнадзорну КъМР-де Управлениясыны оноучусу **Жирслан Пагов** да къошулгъандыла.

ТЮБЕШИУ

«Жаш предпринимательлеге билеклик этиуню магъанасы уллуду»

КъМР-ни Башчысы **Казбек Коков** Предпринимательликни кюнунде Къабарты-Малкъар Республиканы предпринимательликке себеплик этген «Мой бизнес» деген арада болгъанды.

Бу ара 2019 жылда «Гитче эм орта предпринимательликке бла энчи предприниматель башламчылыклагъа себеплик этиу» миллет проектге кёре

Тюбешиню кезиунде жаш предпринимательле дагыда туризм бла байламлы башламчылыкларын да туура этгендиле. Ала «Нальчик» курортну айнытыуу инвестициялы мастерпланлары жарашдырыла туруп эсге алынырыкъдыла.

Республиканы продукциясыны юсюнден хапар билдирип турлукъ

башха келечилери бла да бардырылган кенгешде уа Къабарты-Малкъар Республиканы предпринимательлик бла кюрешген гитче эмда орта субъектлеге гитче кредитле бериуню фондну къошакъ халда толтурууну, ол санда регион бюджетден, онлары да сюзюлгендиле. 2021 жылда Фонд 70 миллион сом чакълы бирге 166 займ бергенди. КъМР-ни Гарантиялы фондну уа 2021 жылда 280 миллион сом чакълы бирге банк кредитле алыргъа 40 чакълы поручительство бла себеплик этгенди. Партнёр банкла да фондну поручительствосуна таянып, миллиард сомдан артыкъ бергендиле кредитге.

Экспортха себеплик этиу да араны баш магъаналы ишлеринден бириди. 2021 жылны ичинде халкъла аралы электрон сатыу-алыу майданлагъа республиканы 44 компаниясыны, 14 предприятиясыны продукциялары салыннгандыла, экспорт келишимле да этилгендиле. Беш предприятияыз а жылны бек иги экспортёрларына саналгъандыла, дегенди араны башчысы **Мадина Дудуева**.

Санкцияла къысыулу къысметти турсун кезиунде бизнесни айнытыу бютюн уллу магъананы тутханын белгилей, **Казбек Коков** бизнесге себеплик этиу жаны бла РФ-ни Правительствосу берген жангы онглары не къадар толу хайырланыргъа кереклисин эсертгенди. Ол дагыда предпринимательлеге къыралны жанындан къаллай болушлукъ этилгендиге, къаллай онгла берилгенлерини юслеринден билдирип туруу жаны бла ишни да кючлендирирге буюргъанды.

Кенгешге КъМР-ни экономиканы айнытыу министри **Рахайланы Борис**, КъМР-ни предпринимательликке себеплик этиуню арасыны директору **Мадина Дудуева**, КъМР-ни Айнытыуу корпорациясыны директору **Чочайланы Ахмат**, КъМР-ни Гарантиялы фондну директору **Бечелланы Залим**, КъМР-ни предпринимательликни гитче эм орта субъектлерине гитче кредитле бериуню фондну директору **Мечиланы Камиль**, Къабарты-Малкъарны бизнес-инкубаторуну оноучусу **Аскер Тхабисимов**, КъМР-ни социал жаны бла инновациялары арасыны башчысы **Сергей Шестирублев** да къатышхандыла.

КъМР-ни Башчысыны бла Правительствосуну пресс-службасы.

къуралгъанды. Аны иши «бир терезени» амалы бла бардырылады. Мында предпринимательлеге жангылыкъланы билдириледиле, тюрлю-тюрлю амалла бла шагъырей этедиле, ишни къуаргъа, сертификат алыргъа, предприятияла чыгаргъан продукцияны юсюнден хапар жаяргъа, бизнес планлары жарашдырыргъа болушадыла. «Ишибизни баш жоругъу – хар кимге энчи кёздэн къарауду, къолдан келген болушлукъну аямауду», – дегендиле арада ишлегенле.

Казбек Коков ара бла байламлыкда ишлеген жаш бизнесменле бла да ушакъ этгенди. Ала республиканы оноучусуна бизнеслерин айнытыу жаны бла оюмларын билдиргендиле. Аланы бир бирлерин **Казбек Коков** эсге алгъанды эмда КъМР-ни Экономиканы айнытыу министрствосуна ала оюмлай къалмазча, онг болгъаны къадар, жашауда бардырылырча этерге буюргъанды. Алай оюмладан бири – инфраструктура бла себеплик этерге кереклисиди.

маркетологла жетишмегенлерини юсюнден да айтылгъанды ушакъны кезиунде. Аланы республиканы бийик билим берген окуу юйлеринде хазырларча мадарла этерге керек болгъаны чертилгенди.

Казбек Коков жаш бизнесменлени профессионал байрамлары бла алгъышлагъанды, ишлеринде жетишимли болурларын суйгенин билдиргенди. «Ма аллай адамлагъа, алача башхалагъа да, аланы башламчылыкларына, туугъан жерлерин айнытыргъа талпыныуларына кёре да болады шёндюгю жашауубуз», – дегенди **Казбек Коков**. «Бюгюнлюкде жаш предпринимательлеге, артыкъда бизнеслерин районлада къурагъанлагъа, ишти жерле ачханлагъа себеплик этиуню магъанасы бек уллуду. Муниципал администрацияла аланы айныуларына онг болгъаны къадар болушургъа борчлудула», – деп къошханды ол.

Араны башчылары эмда бизнесни айнытыу бла байламлы институтланы

Къабарты-Малкъар Республиканы къырал властыны толтуруучу органларыны Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны 2019 жылны 30 октябринде чыгарылган 92-УГ номерли Указы бла къабыл кёрюлген структура-сына тюрлениуле кийириуню юсюнден

Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны УКАЗЫ

«Россей Федерацияны субъектлерини законла чыгарыуучу (келечиле) эмда толтуруучу къырал власть органларын къурауну битеулю жорукъларыны юсюнден» Федерал законну 17-чи статьясыны 4-чю пунктунда, Къабарты-Малкъар Республиканы Конституциясыны 81-чи статьясыны «б» пунктунда тийишлиликде **БЕГИМ ЭТЕМЕ:**

1. Къабарты-Малкъар Республиканы Жаш тёлню ишлери жаны бла министерствосун къуаргъа.

2. Къабарты-Малкъар Республиканы Жаш тёлню ишлери жаны бла министерствосуна къырал политиканы амалларын жарашдырыу эмда аланы толтуруу, дагыда жаш тёлню политиканы норматив-право ишлерин бардырыу, къырал ырысханы жюрютюу эмда бу бёлюмде къырал жумушланы толтуруу жаны бла борчланы бла полномочиялары берирге.

3. Къабарты-Малкъар Республиканы Жарыкъландырыу, илму эмда жаш тёлню ишлери жаны бла министерствосун Къабарты-Малкъар Республиканы Жаш тёлню ишлери жаны бла министерствосуна тюрлендирирге.

4. Къабарты-Малкъар Республиканы къырал властыны толтуруучу органларыны Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны 2019 жылны 30 октябринде чыгарылган 92-УГ номерли Указы бла къабыл кёрюлген структурасыны 2-чи пунктунда быллай тюрлениуле кийирирге:

а) бешинчи абзацдан сора дагыда быллай абзац къошаргъа:

«Къабарты-Малкъар Республиканы Жаш тёлню ишлери жаны бла министерствосу»;

б) тогузунчу абзацны жангыдан былай жазаргъа:

«Къабарты-Малкъар Республиканы Жаш тёлню ишлери жаны бла министерствосу».

5. Къабарты-Малкъар Республиканы Правительствосу борчлу этиледди:

тюрлениуле бла байламлы мадарла тамамларыларын жалчытыргъа, бу Указы толтуруу, ол санда ахча эмда ырысхы-техника амалла бла жалчытыу эмда башха жумушларын тындырыу жаны бла мадарла этерге;

бу Указы 2-чи пунктунда кёре берилген борчла бла полномочияла чырмаусуз толтурурларын жалчытыргъа;

Къабарты-Малкъар Республиканы Правительствосуну праволу актлары бу Указгъа келиширча этерге.

6. Бу Указ басмаланган кюнден башлап кючюне киреди. Жаланда аны 2-чи бла 3-чю пунктлары, 4-чю пунктуну «б» подпункту да Къабарты-Малкъар Республиканы Правительствосуну Къабарты-Малкъар Республиканы Жаш тёлню ишлери жаны бла министерствосуну юсюнден болумну къабыл кёрген бегими къабыл кёрюлгенден сора кюч аладыла.

Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысы **К. КОКОВ**

Нальчик шахар, 2022 жылны 18 майы, №40-УГ

Муниципал сагъат

Миллет проектлени бла федерал программаланы толтурууэза – энчи эс

Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысы **Казбек Коков** «муниципал сагъатны» бардырганды. Аны ишине КъМР-ни Правительствосуну Председатели **Мусукланы Алий**, КъМР-ни Башчысыны Администрациясыны таматасы **Мухамед Кодзоков**, КъМР-ни вице-премьеры **Марат Хубиев**, министрстволаны, республиканы шахар округларыны эм муниципал къралыуларыны оноучулары къатышхандыла. Тубешиуде 8-ден 17 жылларына дери сабийлеге тэлеуле сюзюлгендиле, дагыда регионну тийресинде бардырылган миллет проектлеге бла федерал программалагъа къралганды. Билим бериу системаны магъаналы сорууларына энчи эс бурулганды, ол санда муниципалитетле бла байламлылагъа. «Муниципал сагъатны» ача, республиканы Башчысы, Россейни Президенти Владимир Путинни буйрукъларына тийишлиликде, къралны социал политикасында баш магъана кыйын жашау болумлагъа тюшген инсанлагъа, бек биринчиден – сабийлери болган ююрлеге, билеклик этиуге берилгенин чертгенди. Къабарты-Малкъарда айны аллындан башлап 8-ден 17 жылларына

дери сабийлеге тэлеулене 12,5 мингден артык ююр алгъандыла. 1 июндан башлап республикада урунуу эм аз хакъыны ёлчеми эм пенсияла кётюрлюкдюле. КъМР-ни Башчысы Казбек Коков республиканы Правительствосуну эм муниципал администрациялагъа социал тэлеулене берилгенлерин энчи кърарауда тутаргъа, ангылатуу ишни бардырыргъа, инсанланы обращениеларына эс бурургъа буюрганды, кърал болушлукъну алыуу заман болжалларына да кыйгырып. Къабарты-Малкъар Республика миллет проектлени эм федерал программаланы толтуруулары бла къралны субъектлерини араларында алчылан санында болгъаны да белгиленгенди. Сёз жашау журт эм инфраструктура къралушну, ырахат шахар болумланы къралушну, жол къралушну, тозурагъан жашау журтладан адамланы кётюрююню юслеринден барганды. «Тириликни тохтатырык туюлбюз. Ишлени качествоулукълары бла аланы толтурууларыны заман болжаллары энчи кърараудадыла», – деп чертгенди Казбек Коков.

«Муниципал сагъатны» чегинде республикада экзамен кампанияны къралыуу да сюзюлгенди. Быйыл кърал эсеп аттестациягъа 13 мингден артык адам къатышырыкды. Сынаула берилген 69 жерде тёрт мингден артык специалист жумушларын тамамлайдыла. Белгиленгенча, аны бла бирге эндиги окъуу жылгъа хазырланыу бардырылады. Алып айтханда, билим бериу махкемелени материал-техника мурдорларын кучлеу тындырылады, 29 мектепде тынгылы ремонт этиледи, аны чеклерине тийишли оборудование бла жалчытыу да киреди. Жангы окъуу жылны аллына республикада «Точка роста» билим бериу 37 ара, Нальчик шахарны 1-чи номерли школа-интернатында «Доброшкола» ара эм Нальчик шахарда 11-чи номерли школну мурдорунда «Кванториум» ачылыкдыла. Республиканы 13

мектепинде 12 спорт залгъа ремонт этиликди эм кенгликге жайылган 4 сооружеение тохташдырыллыкды, 54 школ шёндюлюю компьютер оборудование бла жалчытылынырыкды. Билим бериу бёлюмде баш борчлагъа окъуууда эсеплени игилендириу, жангы чыкыган окъуу онгланы тийишлисича хайырланыу саналганды. Педагоглары кёллендириу, специалистлени усталык даражаларын ёсдюрюу соруула да сюзюлгендиле. Республиканы оноучусу, аланы артада ишге тохташдырыр амалла да болурча, информатикадан, физикадан, химиядан, математикадан устазланы целевой халда окъууу онгларын тинтирге буюрганды. Муниципалитетлени таматарына муниципал билим бериу системагъа жаш специалистле келирча этиу онгла бла байламлы предложенияларын кёрдююр буюрулганды.

АХЫР КЪОНГУРОУ

«Ата журтубузну керти патриотларын юйретесиз»

Черек районда Деппуланы Хаким атлы кадет школ-интернатны бошагъанлагъа 25 майда, республиканы битеу школларындача, ахыргы кьонгуроу зынгырдагъанды. 11-чи классланы окъуучулары бу кьууанч бла алгышларгъа Парламентни башчысы **Татьяна Егорова**, Черек районну администрациясыны таматасы **Кьулбайланы Алан**, промышленность, энергетика эм сатыу алыу министр **Шамиль Ахубеков**, Жарыкъландырыу, илму эм жаш тёлкюню ишлери жаны бла министерствону школгъа дери эм битеулю билим бериу бёлюмюню башчысы **Алим Мальбахов**, право низамны сакълаучу органланы ветеранлары, районну жамауаты да келген эдиле. Байрам жумушланы кадет школну директору **Эристаула-**

ны Абдурахман ачханды. Ол жаш адамлагъа устазла толу билим бергенлерин, энди уа ала аны жашауда тийишлисича хайырланыргъа кереклисин айтханды. «Командирлеригиз къаты болургъа, кыйынлыкълардан кьоркьмазгъа, Ата журтубузгъа сыймекликге эм кертиликге юйретгендиле. Бу билим сизге жашауугъа салган муратлагъа жетиширге болушурун тежейме. Бююн а школну 22 жаш адам бошагъанды, аладан 18-си аскерчи усталыккы сайлагъанлары ёхтемлендиреди», – дегенди ол. Татьяна Егорова бу кьууанчлы кюн жаш адамланы эслеринде эм жарык байрамча къалырын тежегенди. Ол ахыргы кьонгуроу школну бошагъанларыны, аны бла бирге уа жаш адамлагъа жашауу кенг жоллары ачылгъаныны

белгиси болгъанын чертгенди. Татьяна Борисовна Бабугентни кадет школуна быйыл 10 жыл толгъанын да эсгертгенди. Ол интернатха Деппуланы Хакимни аты аталгъанын, белгиле жерлешибиз Ата журтха кьуллукъ этиуно юлгюсю болгъанын да чертгенди. – Аны кьадамы школну «Жашауу – Ата журтха, намысны – адамгъа да угъай!» деген чакъырыуу бла келишеди. Мындан ары сиз туберик сынауладан аны эсигизде тутуп кьутулуругъузну тежейме. Къыралыбызны тарыхына, тёрелеге хурметлик школну ишине мурдору болгъаны кьууандырады, – дегенди Татьяна Борисовна эмда РФ-ни Президенти Владимир Путинни «...хар жаш да кесин, жууукъ-

ларын, Ата журтун кьоруулай билерге борчлуду...» деген сёзлерин эсгертгенди. Кьулбайланы Алан а кадетлени таматалагъа хурмет этерге, районну, республиканы сюерге чакъырганды. Выпускниклени класс башчылары, ата-анала да алгышлагъандыла. Байрамны уа школ вальс бютюнда жарык этгенди. Окъууно бошагъанлагъа жырла айтылгъандыла, назмула да окьулгандыла. Выпускникле кадет школну байрагъын ызларындан келген 10-чу классны окъуучуларына бергендиле. Ол аланы тамата жашауугъа хазырлыкъларыны белгиси болгъанды. Жолоучулукъну ахырында кьонакъла интернатны болуму бла шагъырейленгендиле.

Жюреклени жылытхан ыразылыкъ сёзле

2022 жылда 25 майда Россей Федерацияны регионларында ахыр школ кьонгуроуну байрамлары ётгендиле. Ол унутлмазлыкъ, бир кесек мудах эм хычыуун кюндю не заманда да, сабийликге сау кьал деген, абадан жашауу ал кезиую. КъМР-ни маданият министри **Мухадин Кумахов** а ол кьууанча кьошулурча Лескен муниципал районну Ташлы-Тала элини мектебине келгенди. Байрам жарык халда эм ата-аналаны, устазланы, окъуучулары эм,

сёзсюз, школну бошагъан жашланы бла кьызланы эслеринде кьалырча озгъанды. Мухадин Лялушевич выпускниклеге насийхат сёзле айтханды, жаш адамлагъа кеси кеслерине ийнануу, усталык алыу жолда жетишимле, салган борчларына жетерча кьучкьаруу эм сынаулары тап халда озуулары тежегенди. Устазлагъа жораланган ариу, огъурлу сёзле да кеп эшитилгендиле ол кюн. **АЙДАБОЛЛАНЫ Джамиля.**

Жарыкъ умутла толсунла!

Яникойда да, башха жерледеча, школну бошагъанлагъа деп бу кюнледе бек ариу байрам къралгъан эди. Школну директору Кьудайланы Айшат, Яникойну администрациясыны башчысы Беппайланы Илияс, КъМР-ни Парламентини Председателини орунбасары Жанатайлары Салим, Билим бериу управленияны баш специалисти Чигирланы Мариям, район администрацияны келечиси Заурбек Сабанов алгышла айтхандыла, яникойчула кьайда да эллерини, школларыны, тукьумларыны, ююрлерини атларын жаланда иги бла айтдырыкъларына ийнанганларын билдиргендиле. Яникой школну ахшы тёреси барды: жыл сайын эм иги устаз, окъуучу эм спортсмен белгилендиле. Быйыл КъМР-ни халкъ устазы Кьудайланы София -эм иги устазгъа, Гижиланы Салим а бек иги окъуучугъа саналгъандыла. Айырмалы спортчу уа Геграланы Эмир болгъанды. Эмир бла Байкьазылары Алия школну бошагъанлагъа ахыр кьонгуроуну зынгырдатхандыла. Хау, бир кесек мудах болсала да, уллу жашауугъа чыгъарыкъ сабийлени хар бирини жарыкъ умутлары барды. Ахшы жолгъа! **ЭЛЕККУЛАНЫ Хасан.**

Уллу Ата журт урушну аллында жаш устазны НКВД-ны органларында ишлерге алгандыла. Анга оперуполномоченныйны күүлугун бергендиде. Алай кьадар анга кеп тюрлю жерде ишлерге буюрганды.

Уруш башланганда уа, Солтан НКВД-ны сапёр аскерини онунчу взводуну командири болганды, душмандан кьорууланыу индекле ишлегенди, аманлыкчылагда кьажаяу кюрешде сынау жыйышдырганды. Ахырында уа кеси ыразылыгы бла Урюпинск училищени курсант полкуну кьауумунда кьазауатха киргенди. Жаяу аскерлени командирлерин хазырлаганды, окьуу юйно жаш офицери Кропоткин шахарны тийресинде урушанды.

Алайда темир жолну кьатында участка душманы алгьа итнуйон не кьадар кьбюрек тыяргьа деген борч салынган эди жаш командирни аллында. Былайгьа ёшон ургьан аскерлеге уа Францияда, Белгияда, Грецияда кьазауатда адамланы элгендирген, жюреклерине кьоркьуу салган танк аскерни командири генерал Эвальд фон Кпейст эди. Энди уа ол Кавказ таулагьа терк жетер мурат бла кьанлы кьазауатха киргенди.

Бабаланы Солтан, кьурч атланы ызыларындан келген душман аскерни кьолунда болган окь-топ бла да аяусуз кьыра, бир окопдан экинчисине бара, адам кьочун сакьлаганды. Аны 2-чи батальону душманга халеклик салганды. Огьары Баш командующийни: «Арта бир атлам да этмезге!» – деген буйругьун толтура, кьанлы сермешледе асланча сермеше, комбат Ситников ёлду. Аны ызындан, Солтан бла бирге бара турганлай, кичи политрук Вилкомир жоюлду. Ала бла бирге уа Кьобан черекни жагьасында дуппурда Солтанны алты жюз аскерни тенги кьарындаш кьабырлада кьалдыла.

Батальонну адыргы сау кьалганлары алайдан Майкоп, Нефтегорск шахарла, Черниговка, Кувшинка элле таба ыхтырылдыла. Ол сермешледе Бабаланы Солтан эм аны жерлешлери Карп Петров, Байсолтанланы Магомет, Мухамед Шекихачев, Уяналаны Мухтар, Муаед Хужоков, Махийланы Жамал, Василий Максименко артыкьа жигерликни, батырлыкьны юлгюсюн кьргюзтгендиде.

Жыйымдыкь полк, кеп адамын тас этип, рота чакьлы болгандан сора, кесине жангыдан адамла кьошар ючюн, Кировакан шахар таба кетгенди. 1942 жылда октябрьде Баба улун эм дагыда 11 курсантны энчи буйрукьну толтурургьа деп Кьорууланыуну кьырал комитетини келечисини эркинлигине бергендиде. Алай бла фронтда сермешле кьыралны кьоркьуусузлугьун сакьлагьан иш бла алышынгандыла. Солтан бек ахшы билгенди буйрукьну алжаусуз толтурургьа керек болганын. Артыкьа урушну кезиунде ол кесине кьаллай жумуш, иш буюрлса да, аланы терк эм тынгылы толтурганды.

Жыл бла жарым кьуллукь этгенден

сора билген эди Баба улу ёз халкьы зор бла Орта Азиягьа бла Кьазахстанга кьечюрюлгенин. Анда да суйген ишинде уруна, школ-партияны кьечгюнчюлени жашауларында тарых магьаналы съезди болурну аллында Бабаланы Солтан Алма-Атада пединститутну бошاپ, юй бийчеси Лейла эм кьагьанакь жашчыгы Арсен, кьарындашындан туугьан школчу Махмут бла туугьан жерине Акь-Суугьа кьечюп келип, устазлыкь ишин андан ары бардырганды. Аны атасы Кьайтмырза бла анасы Шахрина

КьМР-ни 100-жылпыгына

Чынтты генерал

Бабаланы Кьайтмырзаны жашы Солтанны юсюнден жазган бир жаны бла тынчды, экинчи жаны бла уа кьыйынды. Ол тамашалыкь, акьылы, илмусу болган адам эди. Право низамны сакьлауда, республиканы жамауат-политика жашауунда эм тарых илмуда да иги ыз кьойганды.

ол кезиуде кьайдан биллик эдиле келир заманда жашларыны кьадары ала суннгандан эсе кьууанчы боллугьун.

Солтан, школда да ишлей, кьечгюнчюлюкьдөн кьайтхан адамланы жашау болумларын игилендириуге себеплик этгенлей турганды. 1957 жылда малкьарлыланы бла кьарачайлыланы кьайдан чыкьганларыны, кимле болганларыны тарыхын суюкуге аталган битеусоюз конференцияда докладчыланы бирлери болганды. Андан сора да, илму монографиялары, статьялары, очеркleri терк-терк басмалангандыла. Ол сау он жылны ичинде Кьабарты-Малкьар илму-институтну Алим советини члени болуп турганды, кеп илму ишлени авторуду.

Малкьар халкьны кьыраллыгы кьайтарылгандан сора, Кьабарты-Малкьарны алгьыннгы статусун орунуна кьайтарыу ишге бизни миллетни адамларына артыкьа тири кьатышыргьа керек эди. Ол кезиуде МВД-ны онучуларындан бирин айырыргьа дегенлеринде, оперативный ишде уллу сынауу болган Бабаланы Солтанга сайлау тышгенди. Алгьа ол министрни заместителине айырылганды, ызы бла уа партияны обкомуну административ бёлюмюне башчылыкь этгенди. 1961 жылда уа ич ишлени министри болганды, ол кьуллукьда сау 16 жылны ишлегенди.

Баба улу жарашыулу, жарыкь кёллу адам эди. Тойлада ариу тепсей билгенди. Жууукьну, тенгни кёлун алганды, биргесине ишлегенле ючюн таза жюрегинден кьайгыргьанды.

Алай ишге уа бек кьаты болганды. Низамсызлыкьны, мөхелликни суймегенди. Республиканы жеринде адам ёлтюрген, тонау, от тышген, артыкьлыкь этген дегенча аманлыкьчылыкьны эшитсе, ары кеси жетмей, халны кьрмей, тийишли оноу этмей кьоймагьанды. Башха право низам-

бир юлгю келтирейик. 70-чи жыллада эди. Районланы бирини таматасы улутха алгьаны ючюн кьолгьа тышгенди. Кече уллу кьуллукьчуланы бирине сёлешип, ол андан болушлукь тилегенди эм ич ишлени министри киши айтханга кьарамайды, кишиге боюн салмайды, былай эте келсе, «огьаргьылагда да» кьол жетдирирге боллукьду, дегенди.

Андан сора генералгьа ачыкь эм кьаты кьысыулукь этилип башланганды. «Огьаргьы жанында» кьызыу даулашла болгьаны жамауатха да туура эди. Алай не болса да, закон хорлагьанды, терсликleri болганла кьаты низамлы колониягьа тышгендиде (КПСС-ни райкомуну биринчи секретари, райисполкомну председатели, райПО-ну председатели). Баба улу уа кьуллугьунда кьалганды.

Ол заманда халкь анылаган эди, терслиги болган жууалгьа тартыллыгы бош сёз болмагьанын. Андан сора милициягьа ышаныулукь ёсгенди. МВД-да ишлерге суйгенле кеп болгандыла, аманлыкьчылыкьны ачыкьлау жаны бла болум саулай кьыралны регионларыны арасында игилени санына кьошулганды.

Командирни «Мен этгенча эт!» деген жоругьу генералны кьылыгына тап келишгенди. Аны алайыгына Заюково элини жамауаты шагьат болалыкьды. Сау 20 жылны ичинде эллиле аны Кьабарты-Малкьарны Баш Советине депутатха айырып тургандыла.

Солтан Кьайтмырзаевични жашауда кеп затха жетиширине юй бийчеси Лейланы кьыйыны, болушлугьу уллу болганды. Кьызылары Маринаны, Жаннаны, Фатиманы, жашлары Арсенни жашау жолуна хазырлауда аны таза жюреклигини магьанасы бек уллуду. Ала акьылбалыкь болуп, кеслери алларына жашау этип башлагьанлы да, аналарыны, аталарыны оюмлу сёзлери, адеплери, кьылыкьлары, иш кёллюкьleri алагьа юлгю болганлай турадыла.

Баба улу пенсиягьа чыкьгандан сора да, хайт деген кьарыуу, ачыкь эм терен акьылы бла ёмюр сургенди, тарыхны эм культураны эсертмелерин сакьлау обществону республикалы советине кеп жылланы башчылыкь этгенди, илму ишин андан ары бардыргьанды. Ана тилни, тарыхны эм миллет культураны юслеринден уллу монография жазып басмалагьанды. Ол тюрлю ишледен сора уа бош заманын Акь-Суу элде бахчасында ашыргьанды.

Бабаланы Солтанны аны жашауу билмей, эсде болмай турганлай юзюлгенди. Жашаудан кетген эсе да, халкьы аны эсинде тутайды. СССР-ни МВД-сыны сыйлы кьуллукьчусуну байрамгьа кийиучю кийимини ёшюнунде 20 орден бла майдал жылтырауучу эди. Солтан Кьайтмырзаевич Кьабарты-Малкьарны тарыхында жарыкь жулдуз болганлай кьалганды.

АНАЛАНЫ Оюс.

ХУРМЕТЛЕУ

Антына кертичилей кьалгьанды

Россейни Чекчи аскерлерини кюнуне аталып, Нальчикни 28-чи школунда тамата сержант Денис Сидоровични хурметине «Жигитни партасы» ачылгьанды.

Тамата сержант Денис Сидорович 2005 жылда сауутланган аманлыкьчыла Нальчикге чабыуллукь этгенде, РФ-ни ФСБ-сыны КьМР-де Чекчи управлениясын кьоруулай ёлгенди. Бу атышыуда кьргюзтген батырлыгы, кишилиги ючюн, бандитлеге кьажаяу кюрешде, жашауна кьоркьуу болгьанына да кьарамай, антына кертичилей кьалгьаны ючюн РФ-ни Президентини Указы бла Денис Витальевич Кишиликни ордени бла саугаланганды (ёлгенден сора).

Сыйлы жумушла КьМР-де Чекчи управленияны ветеран организаци-

ясыны башламчылыгы, «Боевое братство» жамауат организацианы эмда билим бериу учрежденияны онучуларыны себепликleri бла бардырылгьанды.

«Жигитни партасы», Денис Сидорович а бу школну 1997 жылда бошагьанды, ачылгьанына аталып, митинг кьуралгьанды. Анга окьуучула, «Чекчилени жаш нёгерлерини» отряды, школчуланы ата-аналары да кьатышхандыла.

Ызы бла чекчи аскерлени ветеранлары окьуучула бла Кишиликни дерсин бардыргьандыла. Сёз Денис Сидорович жашауун аямай, ахыр солууна дери антына кертичи кьалгьаныны, ол аманлыкьчуланы чекчи отряд орналган жерге кьоймагьаныны юслеринден айтхандыла.

ТИКАЛАНЫ Фатима.

БАЙЛАМЛЫКЪЛА

«Себеплигигиз дайым сезилгенлей турады»

Къабарты-Малкъар къырал университетни Луганск къырал педагогика университетден байламлыкъ журютюно оюмларын сюзер мурат бла къауум адам келгенди. Аланы арасында ЛГПУ-ну ректору, Луганск Халкъ Республиканы депутаты, филология илмуланы кандидаты Жанна Марфина, илму-педагогика иш жаны бла проректор, педагогика илмуланы кандидаты Елена Дятлова, попечитель советни таматасы, педагогика илмуланы кандидаты, ЛНР-ны Халкъ советини депутаты Павел Пилавов болгандыла.

Ала бла тубешиуню ача, КъМКЪУ-ну ректоруну къуллугун толтурган Юрий Альтудов, КъМКЪУ билим беруно анытыу жаны бла «Двойной диплом» программаны бирге бардырырга, усталыкны ёсдюрюге себеплик этерге эм башха проектлеге да къатышырга хазыр болганын айтханды. «Аллай атлам жети жылдан аслам баргъан байламлыкны

мындан арысында да кючлерге эм кенгертрге болушурукъду», – дегенди.

КъМКЪУ-ну биринчи проректоруну къуллугун толтурган, физика-математика илмуланы кандидаты Вадим Лесев а быйыл 18 майда РФ-ни илму эм бийик билим беру жаны бла министри Валерий Фальковну буйругуна кёре, КъМКЪУ бла ЛГПУ «Двойной диплом» программаны бардырырга келишгенлерин эсге салганды.

Жанна Марфина да, КъМКЪУ-ну таматарларына къонакъбайлыклары ючюн ыразылыгын билдире, бирге ишлеу къыйматлы боллугуна ийнанганын белгилегенди.

– КъМКЪУ-ну коллективи иги кесек жылны бизге жарыкъ бетден къараганлай эм не тюрлю жаны бла да болушурга итингенлей турады. Ол санда узакъ 2014 жылда университет Донбассны вузларына, биринчи болуп, къол узатханды.

Бююнлюкде ДНР бла ЛНР Россейден сора да, саулай орус дуняны къалкъаны болгъан кезиуде, бютюн бегирек къыйналырга тюшеди. Болсада сизни тутхучлугугуз дайым сезилгенлей турады. Бююнлюкде жангы форматда ишлерча РФ-ни Илму эм бийик билим беруу министрствосу бла «жол карта» жарашдырылганды. Бу жаны бла чырмаула да бардыла, алай ала жууукъ заманда кетерилликдиле. Саулай алып айтханда, мындан арысында белгиленген проектлени жашауда бардырырга таукелбиз, – деп къошханды Жанна Викторовна.

Ол КъМКЪУ-ну преподавательлерини сорууларына жууаплай, бююнлюкде Луганск Халкъ Республикада медикле бла педагогла жетмегенлерин билдиргенди. Аны бла бирге бу айны ахырында Луганскдан биринчи къауум КъМКЪУ-га усталыклары ёсдюрюге келликлерин да айтханды. Жайда бу жаны бла бютюн тири ишлерге мурат этилгеннин, жангы окъуу жылда уа Донбассны выпускниклерини иги кесеги, бийик билим алыргъа, Нальчикке келирге сюериклерин да белгилегенди.

КУРДАНЛАНЫ Сулейман.

МАДАРЫМЛЫКЪ

Эринмей, эрикмей урунганны къолундан не да келеди

– Бир жыл Къабарты-Малкъарны эл мюлкде ишлегенлерини делегациясы бла бирге Адыгея Республикага барабыз. Анда бизни сейирлик алмалары болгъан терек бахчага элтедиле. Республикабызны ол замандагы башчысы, Арсен Канокнов аланы кёрюп: «Бизде уа быллай алмала нек жокъдула?» – деп сорады. Министрледен бири уа: «Барды, Лячинкъаяга баргъан жолну онг жанында быладан эсе ариу, татыулары да аламан алма терек бахча ёседи», – дейди Байсыланы Мухажир мени бла ушагъында.

Министр аны «Аламан» мюлкюно юсюнден айтханды. Артда республиканы башчыларыны къаууму аны кёре да баргандыла. Мухажир бла ол заманда танышханма. Огъары малкъарлы жашны алмаларын Къабарты-Малкъарда угъай, Россейни кёп узакъ регионларында да уста таныгъанларын, суююп алгъанларын да билгенме.

Бек алгъа уа терек бахчачылыкъ бла атасы Къайсын кюрешгенди. Жашларыны да ёсе келгени анга болуша, мюлк журютюно жашырынлыкъларына алай бла тюшонгендиле. Мухажир да мектепни бошагъандан сора, юйлерини къатында жыйырма соткада тереклеге къарап, тирлик жыйып турганды. Элде бирле аныкыча бахчадан төрт-беш ящик алма алсала, Мухажир тоннала бла жыйганды. 2008 жылда уа италиялы алманы юсюнден эшитгенлей, анга кёре терек бахчаны, Огъары Малкъарда биринчи болуп, ол къураганды. Биринчи жыл тереклерине тынгылы къарап, кереклерин тапдырып турады, экинчи жыл а ала тирлик береди. Бир жыл а элде бахчасындан алты тонна алма алганды. Алай бла Огъары Малкъарда тыш къыраллы технологияланы хайырланып, алмаланы голден делишес, семирленко, айдаред, джонатан эмда башха сортлары къарагъан кёзге хычыуун кёрюнюп, жүрекни да къуандыра ёседиле.

Мухажирни иш кёллюкюно, мюлкюно къурай билгенин, алмала ёсдюрюге хунерин кёрюп, элли жаш Муртазланы Ахмат: «Мен жер алайым да, анда терекле салып ёсдюрейик», – дейди. Алай бла бек алгъа Лячинкъаядан жетмиш беш гектар аладыла. Аны алтмыш алты гектарындан къалганы ташлы эди.

Кёпле: «Ол жерге тийген иш да этме, къыйналганынг тенгли хайыр алалыкъ туюлсе», – дей эдиле. Болсада ишден къоркъа билмеген Мухажир, ол ёмюрде хайырланылмагъан жерни ташладан тазалап башлайды. Аланы элли КамАЗ бла чыгъаргъан эди. Сора терекле саладыла да, чекленген жууаплыгы болгъан «Аламан» общество алай бла къуралады.

– Бир жерге тюрлю-тюрлю сортлу алмала салынсала игиди. Ала бир

бирлерин урукъландырып барадыла. Сугъаргъан да ыйыкъга эки кере кюн батхандан сора этиучюме, – дейди Мухажир.

Ол алма ёсдюрюно хапарын сагъатла бла айтып турургъа боллукъду. Химия дарман салыуу уа унамайды. Ол ёсдюрген алмала саулукъга заран келтирмеге керекдиле деп, алай къарайды. Ала ма былай уллу да, татыулу да, хайырлы да болур ючюн, къаллай бир къыйын салырга керек болады. Терекле чагып башлагъанлай, агрономла, тракторчула да ишни юсюндедиле. Бюртюкле этип башлагъанлай а, артыклары юзюп, кетериге керекди. Ол жумушха техника угъай, къол къыйын хайырланылады. Алай а техникасыз да жарамайды, тирлик жыйгъанда уа – артыкъда бек.

Мухажир аллай техниканы кеси жарашдырганды. Терекле юч метрден бийик боладыла, бутаклары артыкъ базыкъ туюлдуле, терк сынып кетедиле. Ма анга да амал тапханды хунерли

таулу жаш. Озгъан жыллада ол амал бек жараганды. Бютюн да 2020 жылда тирлик бек кёп эди. Эрттеден бери этип тургъан муратларына жетгендиле. Бир гектардан элли беш-алтмыш тоннадан аслам алма алгандыла.

Талай жылны ичинде аллай уллу кёрюмдуге биринчи кере жетгендиле. Болсада хар заманда да жыйылгъан тирлик бла ёхтемленип турурча да болмайды. 2021 жылны тирлиги уа терек бахчачылары артыкъ къуандырмагъанды. «Анга да къарамай, жарсырча туюл эдик. Бир жыл башхасына ушамайды», – дейди Мухажир.

«Башха терек бахчачыла, эштада, сизге кёлкъалды эте болура», – деп сорама. «Россей WTO-га кирген эди. Биз, энчи иели мюлкле къурагъанла, не къадар кёп тирлик ёсдюрюп, россейилени бу жерледе ёсген алмала бла жалчытыугъа итинирге керекбиз. Ал жыллада биз алгъан тирлик тыш къыралладан келтирилген алмаланы жаланда тогуз процентине окъуна да жетмей эди. Аны айтхандым, рынокда кимге да жер табыллыкъды, жаланда тири болургъа, адамны саулугуна заран келтирмеген продуктла чыгъарырга тийишлиди», – деп жууаплайды ушакъ нёгерим.

Энди тыш къыраллыла рынокдан кетедиле дегенимде, Мухажир: «Мени сартын, бара берсинле, – деп къойганды. – Бизни республикада ёсдюрген алмала мында жашагъанлагъа угъай да, Россейни кёп регионларына да жетерикдиле. Биз бютюн къаты ишлерге, не къадар кёп тирлик алырча этерге керекбиз. Дагыда къайтарып айтама, биз ёсдюрген алмала экология жаны бла тазадыла, багъалары да учудула».

Ушакъ эте келгенибизде, Байсы улу дагыда бир проблеманы туура этгенди: «Эл мюлк университетибиз барды, керекли специлистле уа жетишмейдиле. Техника Италиядан келтирилип турганды, терекле да алай, сетканы окъуна бизни къыралда эталмайдыла. Ол а бир бек багъады. Бери келтиргинчи аны багъасына къырк процент къошулады. Сёзсюз, бизни къыралда къолдан устала бардыла, мындан ары ол ишни да тамамларыкъла чыгъарла, деп ышанама».

Ал жыллада мюлкюно италиячы специлистле да жокълауучуларын да билеме.

Аны юсюнден а Мухажир былай айтады: «Бир профессор келеди, семинарла бардырады, лекцияла окъуйду, алай хар затны да толусунлай, ачыкъ айтырга уа унамайды. Болсада сынау аз-аз жыйышдырыла барады. Жангылычыларыбызда юйренебиз, эринмей, эрикмей кюрешсенг, ишни эбине жетмей къалмайса».

Бююнлюкде мюлкде билимли, кеслерини да иги сынаулары болгъан адамла урунадыла. Ала агроном, мелиоратор, эки бригадир, тамата механик, тракторчула эмда къалауурладыла. Иш хакъларыны да хатасы жокъду. Бек азы отуз беш-къырк минг сомду. Мухажир ишчилерине не жаны бла да онг этерден арха турмайды. Сёз ючюн, ала хакъсыз бир кере ауузланадыла. Техника, оборудование бла да предприятие жалчытылыныпды. Андан сора да, мюлк къатындагы бахчаны сатып алып, производствосун кенгертгенди. Алгыннгы иеси ол жерге артыкъ уллу кюч салмагъаны ючюн, жангыдан ташланы, чырпыланы, башха къалгъан кир-кипчикни да кетериге тошгенди.

Аны бла да къалмай, Мухажир алмаладан сууап суу чыгъаргъан цехни да къурашдырганды, «Байсы» атлы эки тюкен ачханды. Аладан бири Чегем шахарга кирген жерде, «Лашинни» къатындады, экинчиси да Нальчикде Горный тийресинде орналынды. Алада да кёпле ишлейдиле.

Байсыланы Мухажир Муртазланы Ахмат бла бирге кёплеге болушадыла. Сёз ючюн, жыл сайын бардырылгъан «Нарт оюнлагъа» аха юлюш этмей къоймагъандыла. «Мухажир а «Къайсыннга жюз атлам» деген проектни бардырырга да бек тири къатышханладан бириди. Закийибизге тийишли эсгертме этилирге керекди деп да, биринчи болуп, сёзюно ол кётюргенди. Аны бла бирге, ол татлы тенг, антлы шуёхду. Мухажир бу кюнде Кисловодскде санаторийледен биринде солуп, саулугун кючлендире турады. Болсада анда да ол терек бахчасын унутмайды. Алма терекле чагып бошагъандыла, копалла этип башлагъандыла, алагъа заманында кереклисича къаралмаса, тирликни игисин да сакълама. Аны себепли, кюн сайын да Лячинкъаяга сёлешип, хапар билип турады.

ХОЛАЛАНЫ Марзият.

БЮГЮН РОССЕЙНИ ЧЕКЧИ АСКЕРЛЕРИНИ КЮНЮДЮ

Жигитча сермешип, душман самолётланы агъызганды

Къабарты-Малкъарны жигит уланлары Уллу Хорламны жуууклашдырыуга жанларынкъанларын аямай къазауат бардыргандыла. Аладан бири Гелястанланы Зулкъаны жашы Махмут урушда кёрюзтген батырлыгы, антына кертичилиги ючюн Ата журт урушну орденини 2-чи даражасы бла саугаланганды.

Гелястанланы Махмут Яникойда тууганды. 1937 жылда аны аскерге къуллукъ этерге чакъыргандыла. Таулу жашха Совет Союзну бла Иранны эм Афганистанны чеклеринде къоркъуусулукъну сакъларгъа тюшгенди. Къуллукъ этген кезиуде аскерчи усталыгы, профессионал сынауу, билими ючюн жашны кичи командирлени школуна окъургъа ашырыргъа оноу этиледди. Аланы бошагъандан сора, Гелястан улуну Туркменистанда чекчи аскерде станковый пулемётну бёлюмюню башчысына саладыла. Аны къауумунда жаш командирге къоншу къыралдан бандитлени чабыууларына къажуу кеп кере турургъа тюшгенди.

Къуллукъ этген кезиуде кёрюзтген кишилиги, жууаплылыгы ючюн Гелястан улуну 1939 жылда НКВД-ны Саратовда аскер училищесине окъургъа иедиле. Анда уа чекчи аскерлени

командирлерин хазырлагъандыла.

1941 жылда 24 июньда Саратов училищени курсантларына окъууну болжалдан алгъа бошагъанларыны эмда алагъа офицер чынла берилгенлерини юслеринден буйрукъну окъуйдула. Ол кюн Гелястан улугъа да училищени иги белгиле бошагъанына шагъатлыкъ этген удостверение бериледи. Экинчи кюн ол Кишинёвха Молдова ССР-ни чекчи аскерлерине къуллукъ этерге атланады.

Уллу Ата журт урушну тёртюнчю кюню эди ол...

Бизни жигитибиз 20-чы чекчи заставаны башчысыны болушлукъчусуну къуллугъуна салынады. Ол кезиуде уа фашист аскерле бла къанлы къазауат барганды. Совет Союзну чеклерин бузаргъа ёшюн ургъан душманлагъа къажуу къазауатха бизни жигитибиз да къатышханды. 1941 жылда июньну ахырында-июльну ал кюнлеринде Прут черекни кюнбатыш жанында бардырылган кючлю сермеш урушну тарыхында къанлы харфла бла жазылганды. Гитлерчилеге къажуу биринчи сермешледе Махмут аскерчи усталыгын къатдырганды, урушну къыйынлыкъларын кесини юсюнде сынап, ачы сынауладан ётгенди.

1941 жылда июльну ортасында Гелястан улуну Москвагъа чакъ-

ырып, артиллерия усталыкыны билгени ючюн, ара шахарны къоруулагъан аскерлеге къуллукъ этерге иедиле. Зенит топну командири Москваны гитлерчи авиацияны чабыууларындан къоруулагъанды, ара шахарны чачдырыргъа итинген душман самолётланы агъызганды.

1941 жылда 30 сентябрьде фашист аскерле Москваны зорлау операцияны башлайдыла. Душманны техникасы, аскери да кючню жыйып, ара шахаргъа тебирейди. 3 октябрьде ала Орёл шахарны зорлайдыла, алайдан Орёл-Тула-Москва жол бла къыралны жюрегине кюч саладыла. Алагъа къажуу тургъан совет аскерлеге не тюрлю амал бла, битеу къарыуларын салып, душманны тохтатыргъа буйрукъ бериледи.

Подполковник И. Пияшевни башчылыгында НКВД-ны 34-чю энчи мотострелковый полку вермахтны айырмалы танк эм моторизованный бёлюмлерине къажуу турганды. Бу аскерни душманнга къажуу урушха къатышхан чекчиледен бла ич аскерчиледен къысха заманны ичинде къурагъанларын айтырчады. Полкку къауумунда немислиеге къажуу урушну пулемёт ротаны командири лейтенант Гелястанов да бардырады. Полкга Орёл-Тула жанында Мо-

сквагъа жан атхан душманны тыргъа буйрукъ бериледи. Атышуула, чачдырыула кече, кюн да тохтамагъандыла, вермахт танкларын совет аскерчилени ууатыугъа атханды. Алай жигит чекчилирибиз аскерчиле артха бир атлам да этмегендиле, ахыргы окъгъа, къан тамычыгъа дери сермешгендиле. Гелястан улуну башчылыкъ этген пулемёт рота жигитликни юлгюсюн кёрюзтеди: ала душман техниканы гранатла бла жокъ этгендиле, жаяу аскерлени къыргандыла.

10 октябрьде Мценск шахар ючюн сермешни кезиуде Махмут бетине жаралы болады, контузия алады. Ауур жараладан анга кесине кеп бакъдырыргъа тюшгенди. Болсада 1942 жылда апрельде ол жангыдан совет аскерлени тизгинлерине къайтады. Аны Орта Азияда аскер округга 190-чы энчи чекчи дивизионну штабыны болушлукъчусуну къуллугъуна саладыла. Мында къыралны чеклерин сакълап, совет къыралны жалынчакъсызлыгын къоруулагъанды. Ол 1948 жылгъа дери къуллукъ этгенди, запасха капитан чында чыкъганды.

1974 жылда бизни жигитибиз Ортаазиялы округну чекчи аскерлерини командирини буйругъу бла «Чекчи аскерлени отличниги» белгини 2-чи даражасына тийишли кёрюлгенди.

«Бийик жууаплылыкъны излеген иш»

«Булунгу» чекчи застава битеу къыралгъа да ариулугъу, сейир табийгъаты, тарых эсертмелери бла белгиле Чегем районда орналганды. Бизни статьябызны жигити Ислам, аны тукъумун белгиле этерге жарарыкъ туюлду, мында къуллукъ этгенли бир ненча жыл озганды.

Ёрге, таулагъа

Нальчикден тау элге жол, чилле бауча бурула, сына, бизни ёргеден-ёрге элтеди. Бир сагъат чакълы замандан кёзюбюзге деменгили Чегем аууз ачылады. Башыбызда ауур къаяла энишге салынадыла, бусагъат тар жабылып, ансыз да иничге жолну жутадыла деп, келеди кёлунге. Бери кюнню таякълары жете да болмазла, баям.

Тау ёзенни узунлугъу 5 километрге жетеди. Аны ётгенни

бла жабылган къатлы мекялагъа жетебиз. Бизге аскерчиле тубейдиле, къабакълагъа дери ашырадыла, паспортларыбызны тинтедиле. Битеу бу жумушланы ангыларчады – къыралны чегини тийресинде низам да энчици.

Статьябызны жигити Ислам бюгюнлюкде жаш адамланы арасында сейир уллу болган программист усталыкыгъа окъугъанды. Алай ол хар эр кишиге да сыйлы, халкъда хурмет уллу

ангылайма, – дейди Ислам.

Бу сайлауна уа жаш адам бир кере да сокъуранмагъанды. Хау, туугъан юйден, анадан, атадан, нёгерледен айырылган, шахарладан, элледен узакъда къуллукъ этген тынч туюлду. «Алай ёсерге, айныргъа, кесинге жашауда тийишли жол излерге керексе», – деп акъыл этеди ол.

Болушлукъчула

Ислам заставада жууукъ тау элдеде жашаганла, Чегем ауузну айбат жерлерин кёрюрге келген къонакыла бла байламлыкъла кырауу бла кюрешеди. «Алагъа къыралны чегини тийресинде энчи низамны ангылатабыз, законланы юслеринден айтабыз, сорууларына жууупла беребиз», – дейди бизни жигитибиз.

Алгъаракълада билдиргенибизча, республикада заставагъа жууукъдагы элдеде жер-жерли самоуправление органланы себепликлери бла, чекчилеге кеслерини ыразылыкълары бла болушхан халкъ дужинниклени къауумлары кыралгандыла. Бюгюнлюкде аллай 6 отряд барды, аладан 50-ден аслам адам бирикгендиле. Сёзге, былтыр тау элдеде жашаганла къыралны чегини тийресинде низамгъа бузукълукъла этилгенлери бла байламлы 200 кезиуню ачыкъларгъа болушхандыла.

Къауумгъа хар ким да кирирге эркинди – акъылбалыкъ болган эсе. Исламны айтханына кёре, алагъа элдеде сёзлер итген, халкъны жанындан хурмет болган акъсакълла окъуна киредиле, асламында отрядлагъа башчылыкъны да ала этедиле.

– Дужинникле чекчилени керти болушлукъчуларыдыла. Ала нарядлагъа къошулуп, аскерчилеге къыралыбызны чегин къорууларгъа, бузукълуладан сакъларгъа да болушадыла, – деп ангылатады жаш.

Бюгюнлюкде уа чекчилени бла тау элдеде жашаганланы арасында иги байламлыкъла кыралгандыла. Аны тереси уа узакъ 90-чы жыллада салынганды – Россейни бла Грузияны араларында чек тау жерлеге жууукъ жетген кезиуде. Ол заманда застава кыруу жерледе кыралгандыла. Чекчилеге сууну шаудандан ташыргъа, «балтадан какны биширирге», палаткалада къалыргъа тюшгенди. Быллай болумда уа алагъа болушлукъгъа тау элдеде жашаганла келгендиле. Ала чекчиле республиканы, битеу къыралны да къоркъуусулугъун сакълагъанларын иги ангылагъандыла.

– Биз шуёлукъда жашайбыз, бир бирибизге болушургъа, билеклик этерге кюрешибиз. Булунгуну школунда уа «Чекчилени жаш нёгерлерини» отряды кыралганды. Окъуучула бла тубешибиз, алагъа чекчилени къуллукъ этиулерини энчиликлерин ангылатабыз, конкурсла, дерсле бардырабыз. Школну бошагъандан сора уа, отрядха кирген жашланы кёплери аскер вузлагъа кириучюдюле, ол санда чекчи билим бергенлеге, – деп чертеди ушакъ нёгерибиз.

Намыслы борч

Сабийликде жашлар барысы да чекчилени юслеринден китапланы сейир этип окъуйдула, кинолагъа суююп къарайдыла. Бу къуллукъ бла айырмалы

адамла кюрешедиле деп келеди кёлунге. Ол а керти да алай болур, баям. Чекчи отрядда къуллукъ этиу, къыралыбызны къоркъуусулугъун сакълау – артыкъда намыслы, сыйлы ишди, уллу жууаплылыкъны излеиди.

– Бу усталыкъ мени бек тюрлендиргенди. Дуниягъа, бола тургъан ишлеге кёз къарамым ахырда алышынганды. Алгын чекчи регион не болганын билген да этмегенме. Бюгюн а къаллай магъаналы ишни толтургъаныбызны ангылайма – халкъны, республиканы, битеу къыралны да къоркъуусулугъун, жалынчакъсызлыгын сакълайбыз, – деп чертеди ол.

Биз Ислам бла ушагъыбызны Россейни чекчи отрядларыны кюнню аллында бардыргъанбыз. Ишчи нёгерлерин байрам бла алгъышлай, алагъа къуллукъ этиуде тёзюмлюк, къатылыкъ тежейди.

– Россей не заманда да деменгили къырал болганды, мындан ары да бу даражасын сакъларыгъына ишексизме. Халкъ къыйын заманда билекликни, бир бирге болушууну юлгюсюн кёрюзтгендиле. Биз да аладан юйренип, шуёлукъну, Ата журтубузгъа суюмекликни, кертиликни сакъларгъа борчлубуз, – дейди ушагъыбызны ахырында чекчи жаш.

Бетни басмагъа
ТИКАЛАНЫ Фатима
хазырлагъанды.

уа сейир саугъа сакълайды – тауланы башындан саркъгъан тамаша чучурла.

Алай бизни жолубуз андан арыды. Асфальт бошалып, зыгъыр жол бла энтта 30 километр чакълы барабыз – 2 минг метрге жууукъ бийикликде орналган Булунгу элге.

Низам

Энтта сагъат жарым жолдан сора бийик буруугъа, аны артында уа башлары жашил

болган ишни сайлагъанды – Ата журтубузну чеклерин къоруулаучуну.

– Акъ Сууда туугъанма, школну да анда тауусханма. Къабарты-Малкъар къырал университетде «программист» усталыкыгъа юйренген кезиуде тамата къарындашым чекчи аскерлеге контракт бла киреди. Къуллукъ этиуню энчиликлерини юслеринден хапарларына тынгылай, кесим да мында ишлерге суюгеними

ПРЕСС-КОНФЕРЕНЦИЯ

Хунерлиле эришириктиле

Тамбла Нальчикде Сакъатланы эм саулуьларында чекленген онглары болгъанланы араларында бардырылуучу «Абилимпикс-2022» деген тёрели чемпионатны регион кезиуу кесини ишин башларыкъды. Аны бла байламлы КЪМР-ни жарыкъландыруу, илму эмда жаш тёлуюну ишлери жаны бла министри Анзор Езаов кыьса пресс-конференция бардыргъанды. Эсигизге салайыкъ, бу битеуроссей эришиуде анга къатышханла тюрлю-тюрлю усталыкълагъа хунерлерин кёргюзтедиле. Анга бизни республика 2017 жылдан бери къатышып келеди. Быйыл бла ол 6-чы кере бардырыллыкъды. Чемпионатха 14-жыллыкълардан башлап 65 жыллары толгъанлагъа дери да – ким да къатышыргъа эркин-

ди. Анча жылны ичинде анда усталыкъларын кёргюзторге суйгенлени саны 200-ден атлагъанды. Анзор Клишбиевич жерлешлерибизни быллай эришиуде кеслерини хунерлерин бла усталыкъларын кёргюзтор онглары болгъанын ахшы ишге санагъанын билдиргенди. - Эришиуле 15 компетенцияда бардырыллыкъдыла. Аланы хар биринде да бирер хорлагъан боллукъду. Быйыл кеслерин сынаргъа суйгенле 80 болгъандыла. Аланы араларында школчула бла студентле да бардыла. Чемпионат асламында гуманитар-техника колледжде ётерикди. Болсада дагъыда бу ишге деп 4 къошакъ майдан да хазырлагъанбыз. Кеси ызларында биринчиле болгъанла

республиканы андан ары кезиуледе кёргюзторюкдюле. Финаллагъа жетерча болсала уа, бютюнда бек къууанырыкъбыз, - дегенди министр. Ушакъны кезиуунде журналистле быйыл жангы компетенцияла къошулгъанларын бла къалгъанларын билирге суйгендиле. Чемпионатны координаторлары билдиргенге кёре, быйыл «Сатыу-алыу» компетенция кийирилгенди. Аны сылтауу бу усталыкъгъа сурам болгъаны бла байламлыды. Школчуланы къауумунда да аллай ыз аш-суу хазырлауу бла байламлыды. Былтыр алагъа деп «Адаптивная физкультура» деген компетенция кийирилген эди. Чемпионат тамбла ачылып, юч кюнню ичинде бадырыллыкъды. ТАППАСХАНЛАНЫ Аминат.

ПРОКУРАТУРА

Сизни эркинликлеригизни сакълай

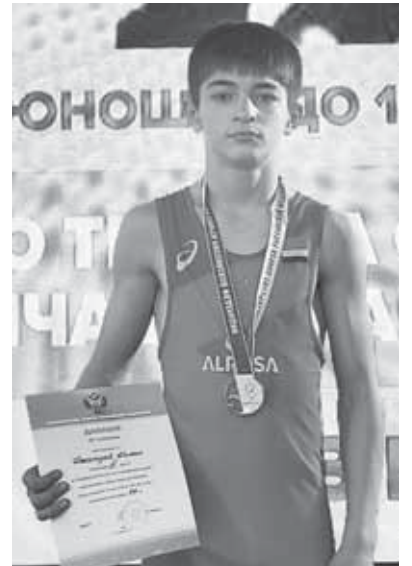
Быйыл Россей Федерацияда жаз башы аскерге алыу биринчи апрельде башланганды. Аны бла байламлы аскер прокуратураны органлары башха право низамны сакълауучу органла бла бирге аскер комиссариатла эмда аланы бёлюмлери Россей Федерацияны законларын къалай толтургъанларына надзор этиуун кючлендиргенди. Аскерге чакъыруу къуралгъанда эмда бардырылгъанда, аскерде къуллукъ этерге чакъырылгъанланы конституция эркинликлерине бузукълукъ этилмезине, ала аскер бёлюмлеге жибериле туруп, жашауларына бла саулуьларына хата жетмезине къайгырыу – 316-чы аскер прокуратураны баш борчу болгъанлай къалады. Аскерге алына тургъанланы битеу кереклери бла жалчытуугъа, аланы жашауларына бла саулуьларын сакълау жаны бла ишни къурагъа энчи эс бурулады. Къыралны къоруулануу онгун, аны аскер хазырлыгын кючлендирер, РФ-ни Сауутланган

Кючлерин, башха аскерлени бла аскер биригуулени керекли затла бла тынгылы жалчытыр, аскер комиссариатлада къуллукъ этгенле аскерге чакъырууну юсюнден законланы толтурур, аскерге чакъыруу баргъан заманда инсанланы эркинликлерине бузукълукъ этилмез ючюн гарнизонну 316-чы аскер прокуратурасында энчи консультатив-праволу пункт ачылгъанды. Ол инсанланы аскерге чакъыруу бла байламлы тилеклерине бла тарыгыуларына къарайды. Андан болушлукъ излерге хар адам да эркинди. Аскерге чакъыруу баргъан заманда законнга бузукълукъ этилгенин, ол санда улутха алыннганын неда алыргъа боллукъларыны юслеринден билдигизми? Сизге законсузлукъ этилмиди? Олсагъат аскер прокуратурагъа билдиригиз! Консультатив-праволу пункт бу адресге кёре орналыпды: **КЪМР, Нальчик шахар, Пятигорская орам, 11-чи юй, гарнизонну 316-чы аскер прокуратурасы.**

Спорт

Россейни жыйымдыкъ командасына киргенди

Уфада 16 жыллары толмагъан ашчыкъланы араларында грек-рим тутушуудан Россейни биринчилиги бардырылгъанды. Ол СССР-ни сыйлы тренери Владимир Борманны хурметине къуралгъанды. Анга къыралны 65 регионундан 570-ге жууукъ спортчу къатышханды.

Анда Элбрус районну Байзулаланы Юсюпню атын жюрютген олимпиада резервли спорт школуу келечиси Джаппулану Ислам ючюнчю жерге чыкъгъанды.

Аны тренери Ачабайланы Музафар айтханнга кёре, Ислам 44 килограммгъа дери ауурлукъ къауумда 46 гёжеф бла эришгенди. Биринчи тёрт тубешиуюн ол техника жаны бла кючлю болуп хорлагъанды, ол санда Россейни былтыргъы биринчилигини кюнюш эм доммакъ призёрларын да. Алай жарым финалда къытдырып, ючюнчю жер ючюн тутушханды эм 11:2 эсеп бла болжалдан ал-

гъа къытханды. Бу кёрюмдю бла Ислам Россейни жыйымдыкъ командасыны къауумна киргенди, аны санында халкъла аралы эришиулеге хазырланырыкъды.

Хар тутушуудан жангы сынам бла

Къарачай халкъ кёчгюнчюлюктен туугъан жерине къайтханлы 65 жыл толгъанына аталып, Черкесскде боксдан «Возрождение» деген регионла аралы турнир болгъанды. Анга Шимал Кавказы республикаларындан, Дондагъы Ростовдан,

Краснодардан эм таллай башха субъектден 230-дан аслам гёжеф къатышханды. Анда «Эльбрус» спорт школдан Джуртубайланы Амирхан (32 кг) бла Непеланы Алим (42 кг) алтын майдалла къытхандыла. Аланы тренерлени Балаланы

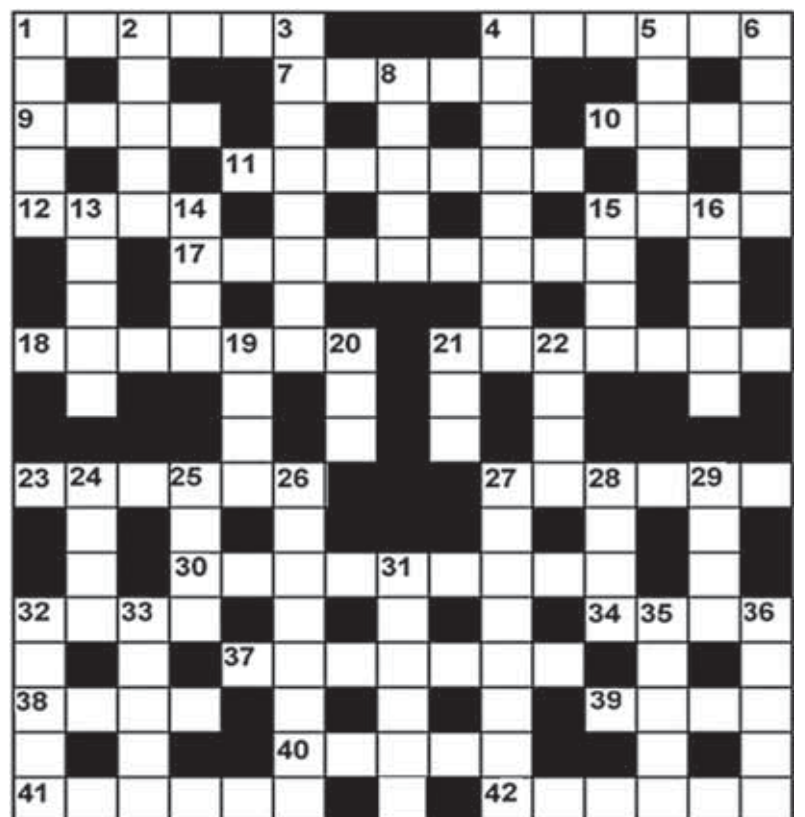
Илияс билдиргенге кёре, жаш спортчула быллай эришиуледе тутушуудан сынам жый барадыла. Экинчи жерге анда Сотталаны Аслан (34 кг) чыкъгъанды, ол быллай даражада биринчи кере эришгенди. Анатолий ТАЛАЕВ.

СЁЗБЕР

ЭНИНЕ: 1. Кырдыгын къар басхан жер. 4. Азияда бандит. 7. Ауушхандан биреуге къалгъан ырысхы. 9. Тин байлыкъ. 10. Азияны бла Европаны чегинде уллу суу. 11. Къыйын табылгъан затха ие болуу. 12. Къарачайда эл. 15. Хайыуаннга минип жюрюген. 17. Ханлыкъ. 18. Келин жабыу. 21. Хазырлануу. 23. Неде да элгениучю адам. 27. Тенгизчи. 30. Аякъларынг учхан жер. 32. Къуран бёлюм. 34. Намазгъа чакъыруу. 37. Анда-мында бола, сёз жюрютген адам. 38. Сабийни аны бла къоркъутадыла. 39. Илмучу. 40. Аны ёлген бузоуну терисинден этгендиле, салам салып, ийнек сют берирча. 41. Бек аз ёлчеу. 42. Къырымлыла бла уруш этген, аты жыргъа кирген жигит.

ЁРЕСИНЕ: 1. Ожакъны къарасы. 2. Холамда эл. 3. Аллахдан бек кёп тилек аны юсюнде этиледи. 4. Биреуге игилик тилеу. 5. Умут. 6. Биченчини саууту. 8. Ат хайыуан. 13. Таулуу суусабы. 14. Төпсеучюле суйген сёз. 15. Граждан урушда къызылланы душманлары. 16. Жумушакъ металл. 19. Тахта кёгет. 20. Бузулмаз сёз. 21. Жол букъусу. 22. Гюллени патчахы. 24. Юйню бёлюмю. 25. Аскерчини къоруулануучу заты. 26. Ингир алада кюнню бояуу. 27. Ала Венгрияда жашайдыла. 28. Мал. 29. Ара. 31. Гыржын этгенде хайырланылгъан зат. 32. Къызыуу жерледе жел. 33. Адабият жанр. 35. Бек иги. 36. Ислам фариызладан бири.

ГАЗЕТНИ 58-чи НОМЕРИНДЕ БАСМАЛАННАН СЁЗБЕРНИ ЖУУАШЛАРЫ:
ЭНИНЕ: 5. Бараза. 6. Араплы. 10. Быйыл. 11. Базар. 12. Саламелик. 15. Къыямат. 18. Къалпакъ. 19. Сырыйна. 20. Тырманчы. 21. Къышлатыу. 24. Сынауучу. 26. Тапхыр. 27. Алышыу. 31. Къурманлыкъ. 33. Татар. 34. Алтын. 35. Жантау. 36. Шайлыкъ.
ЁРЕСИНЕ: 1. Къазауат. 2. Тирилик. 3. Тарых. 4. Олтан. 7. Былтыр. 8. Акъмыйыкъ. 9. Чардакъ. 13. Къарамыйыкъ. 14. Тасхачыла. 16. Тынчылыкъ. 17. Ындырчы. 22. Чайхана. 23. Къасмакъ. 25. Кырдык. 28. Къурмач. 29. Къырыпакъ. 30. Татах. 32. Алгыш.

ШАГЫРЕЙЛЕНИУ

Нейтринону жашырынлыкларына туюндуре

Көп болмай «Наука» телеканал «Меганаука» проетини чеклеринде Нейтрино обсерваторияда болуп, аны ишини юсюнден съёмкала бардырганды.

– Биз Бахсан аузунда орналган сейир телескопну – Нейтрино обсерваторияны-юсюнден бериу кыраганбыз. Көкге жуугурак болурча, обсерваторияны таулары башларында эм башха бийигирек жерледе салырга кюрешедиле. Нейтрино уа төрт километрден артык болган кыяны туюнде орналады. Алимле ишлерин

жетишимли бардырыча – нейтринону тутарча, алагда тышындан бир тюрлю излучение чырмау салмазга керекди. Ол табийгатда бек аз тубеген частицады эм кыйын табылады. Анга көре бир айга жетитонналык реакторлада аны жаланда 20-30 кере тинтирге онг чыгады.

Бу сейир тинтиулени юсюнден «Эм сейир телескоп» деген фильмге кырап, толурак билерге боллукду, – дейди «Наука» телеканалны илму редактору Иван Семенов.

Съёмка бардырган кыау-

умга обсерваторияны илму кыуллукчусу Кыочхарланы Махти болушханды.

– Нейтрино обсерваторияга ушаган Россейде объект жокду. Ол 1970 жылда ачылганды, аны кырауга уллу кыйын салыннганды эм иши да бююнлюкде эм сейирледен бири болганлай кыалады. Бу жол кыонакыла бизни установкаларыбызны, детекторларыбызны кыбюсюне кыарарга онг тапхандыла. Энди быйыл программаны чыгарын ашыгып саклайбыз, – дейди Кыочхар ул.

КЁРМЮЧ

Ышандыргъан ал атламла

Черек районда Кыашхатауда КМР–ни 100–жыллыгына атап Культура юню межамында Сабий чыгармачылыкны юю эки фахмулу суратчы кызычыкны – Ахкёбекланы Бэланы эм Мокъаланы Амираны кёрмючюн кыраганды. Анга район администрацияны кыуллукчулары, эллиле, журналистле да келген эдиле.

Кёрмючню ача туруп, Сабий чыгармачылык юню директору Жуболаны Марианна кыонакылага жюрек ыразылыгын билдиргенди эм фахмулу сабийлеге бусагъатда айныу жолла ачылганларын чертгенди. Ызы бла Черек районну башчысыны орунбасары Башийланы Рамазан эм Черек районну Жамауат политикасыны таматасыны орунбасары

Батчаланы Анатолий Бэланы бла Амираны кёрмючню ачылуу бла алгышлагандыла, бийик жетишимлеге жетерлерине ийнанганларын билдиргендиле.

Байрамда суратчы кызычыклары тенглери, мольбертлерини алларына олтуруп, кыраучула көре турганлай суратла этгендиле. Сурат ишлеген сабий, анга жанындан

кыарасанг, бек сейирди, сени көз аллында жангы дуня кыуралганча! Сёзсюз, чыгармачылык адамны терен сезимлерин уятады, ол, сурат ишлей туруп, кесини жаны бла танышады, аны дуняга да баям этеди. Чыгармачылык бла кюрешгенни уянган эси ариулукну не бош затда да эслейди эм аны бизге кёрюзтеди.

Ахкёбекланы Бэла битеу суратларындан да энчи самоварын кёргенин чертгенди. «Бизни ююрюбюзде бу самовар төлюден-төлүге бериледи, мен столда аны көрсем, жюрегим тынчыкыдан, энчи кыуатдан толады», – дегенди ол. Аны анасы Ахкёбекланы Яна Жуболаны Марианнага, Локияланы Аннага сабийлени айнытуу кыйын, алай огурлу ишлери ючюн ыспас этгенди.

Амира уа бир сыфатны кырау туруп, ол кеси аллына жашап башлаганын айтханды: «Мен бууну суратлаганымда, аны мююзлери терекле болгандыла», – дегенди. Кертиси бла да, ушайдыла ала бир бирге. Табийгатда хар зат да бир биринде, кюзюдеча, кёрюнеди, араларында байламлык эсленеди.

«Ашхана» проектни автору Мокъаланы Гюльнара да Бэлага бла Амирага аны курсларына сау жылны хаксыз жюрюрча сертификатла сауылаганды.

Суратчы кызычыклары школда класс башчылары Мокъаланы Зукура кёрмючдеги ишлеге бийик багъа бергенди. Кертиси бла да, аланы кө-

бюсюнден көзюнгю айырмаз эдинг, алай бир кюч бар эди хар биринде! Сёзсюз, кызыла хунерлидиле, бусагъатда интернет да айныргъа көп онгла береди.

Не букъдуруп кереклиси барды, арт жыллада барыбыз да эслейбиз: Культураны эм искусстволаны колледжинде, Искусстволаны институтунда да таулу студентле алай көп туюндурле. Сагъыш этейик, Гуданаланы Борисни, Будаиланы Сулейманы, Уяналаны Асланы, Акъкызыланы Якубну, Курданланы Валераны, Занкишиланы Ибрагимни, Болатланы Людмиланы, Тёпеланы Хызырны, Ахматланы Леуаны эм башха суратчыларыбызны ызларындан ким келликди? Хазырмыдыла шёндюгю ата-анала, сабийлерини фахмуларын эслеселе, аланы бу жаны бла окутургъа? Жиберликмидиле узакъ шахар-

лагъа окургъа?.. Ким сюер сабийи суратчы болурун? Бу соруула кыйындыла, аны бла бирге уа бек магъаналыдыла.

Шёндюгю дуняда бир жамауат кесин халкыга санай эсе, аны театры, газети, музыкантлары, суратчылары, спортчулары да болурга керекдиле. Битеу барыбыз да жаланда экономистле, юристле эм врачла болсакъ, сурат а ким ишлер, журналист а ким болур? Таулу элдеде бийик художестволу билими болган кёрмючлеге кыатышхан профессионал суратчыла бармыдыла, сабийлеге дерсле берген?! Тамблагы кюнубюзно юсюнден уллу сёлешмей, быллай затлагъа эс бурургъа тийишлибиз. Бу кызычыкыла уа ол жаны бла жарсыуубузга себеп болурла деп бек ышанабыз.

БАЙСЫЛАНЫ Марзият.

Учредительле: Кыбарты-Малкыар Республиканы Парламенти бла Правительство

Баш редактор
КЫОНАКЪЛАНЫ Хасан

РЕДКОЛЛЕГИЯ:

ТЕКУЛАНЫ Хауа
(баш редакторну орунбасары),
ЖАНГУРАЗЛАНЫ Нажабат
(баш редакторну орунбасары),
ТОКЪЛУЛАНЫ Борис
(жууаплы секретарь),
МУСУКАЛАНЫ Сакинат,
ТИКАЛАНЫ Фатима,
ТРАМЛАНЫ Зукура,
УЛБАШЛАНЫ Мурат.

ТЕЛЕФОНЛА:

Редакторну приёмный - 42-63-01. Баш редакторну орунбасарлары - 42-38-21, 40-04-82. Жууаплы секретарь - 40-03-24.
Секретариат - 40-93-62. Корректорла - 42-63-52.

Газет Басманы эм асламлы информацияны эркиликлерин кыоруула жаны бла Кыбарты-Малкыар регион инспекцияда 2016 жылда 19 декабрьде регистрация этилгенди.

Регистрация номер — ПИ № ТУ07-00118. Индекс - П 5893

Газетни басмагъа «КМР-Медиа» ГКУ-ну компьютер службасы хазыр этгенди.

Газет «Издательство «Южный регион» ООО-ну типографиясында басмаланганды. Ставрополь край, Ессентуки ш., Никольский орам, 5а

Номерге графикге көре 19.00 сагъатда кыол салынады. 20.00 сагъатда кыол салыннганды.

ГАЗЕТНИ НОМЕРИН ЧЫГАРГЪАНЛА:

Тикаланы Фатима- дежурный редактор, Кучукланы Сафият, Кетенчиланы Зульфия - жууаплы секретары орунбасарлары; Зезаланы Лида (1,2,3,12-чи бетле), Ахматланы Люаза (4,9,10,11-чи бетле), - корректорла.

Тиражы 1642 экз. Заказ № 1067
Багъасы эркинди.

РЕДАКЦИЯНЫ ЭМ ИЗДАТЕЛЬНИ АДРЕСИ:

360000, Нальчик шахар,
Ленин атлы проспект, 5

электронный почтасы:
elbor_50@mail.ru